

Hytaý rowaýaty

Category: Ertekiler, Kitapcy

написано kitapcy | 23 января, 2025

Hytaý rowaýaty

HYTAÝ ROWAÝATY

Gadym zamanlarda Çyn-Macyn ýurdunda juda dana we ençeme çarşenbäni başdan geçiriren tejribeli ruhany-bilgiç ýaşap geçipdir. Günlerde bir gün ol howsala düşüp ýurduň patyisasynyň huzuryna barýar we oňa:

– Patyşahym, ýene üç aýdan aýylganç gurakçylyk başlar. Asmandan nem dammaz. Çeşmedir derýalar gurap, dag-dereler takrap galar. Bu guraklyk üç aý dowam eder, ondan soňky üç aýda bolmam dynman ýagyş ýagar. Emma öten-geçenlerimiziň ruhlarynyň habar bermegine görä, bu ýagyş adaty ýagyşlara meñzemeýär. Ol ýagyşyň suwundan kim içse akly başyndan uçjak. Şonuň üçin patyşahym, häzirden taýýarlygymyzy göreliň. Guraklyk döwri üçin üç aýa, adatdan daşary ýagyş döwri üçinem üç aýa ýeter ýaly agyz suw toplansyn!

Şondan soñ wagt ýitirmän ýurduň çar künjüne jar çekdirilýär we ilatyň agyz suwuny toplamagyna, beýleki ätiýaçlyk çäreleriniň görülip başlanmagyna buýruk berilýär. Şeýle hem guraklyk we dyngysyz ýagyş döwründe adam başyna düşyän suwuň mukdary ölçenipdir. Wagt gelýär, bilgijiň aýdany birme-bir bolup başlaýar. Ilki tebsirediji guraklyk çar tarapy ýakyp-ýandyryp taşlaýar. Adamlar suwsuzlykdan şeýle bir gorkup başlaýar we öz toplan suwuny tygşytlap, biri beýlekisiniň, goňsy goňşynyň suwuny içmäniň ýoluny gözläp başlaýar. Şol kynçylykly günlerde ýurduň her ýerinde-her ýerinde nätanyş adamlar orta çykýar we gije-gündiz halkyň arasyна aýlanyp döwrüň özgerendigini, bilgiçlere we öten-geçenleriň ruhuna ynanmagyň akmaklygyny, ýagyş suwundan içeniň bilen däliremegiň mümkün däldigini wagyz edýärler. Şeýle hem olar ylymyň has ösendigini, özleriniň bilgiçlerden, ruhanylardan has köp bilyändiklerini, tiz

wagtdan gurakçylygyň gutarjakdygyny, biderek alada galyp ýörmezligi, her kimiň içesi gelen suwuny içmegi aýdýarlar. Bu näbelli adamlaryň kimdigini we nireden gelendiklerini bilmeselerem, olaryň patarrakylaryna ynananlar köp bolupdyr. Şonuň üçinem entek ýagys başlamanka toplanan suwlaryň köp bölegi içilip gutarylypdyr. Yzy kesilmeýän ýagyşlar başlaýaram welin adamlaryň käbiri içmäge suw galmandygy üçin, käbiri-de ruhanylara yzagalak düşunjeli diýip aýdylan ýalan-ýaşryklara ynanandyklary üçin ýagys suwuny içmäge başlaýarlar. Netijede halkyň aglabasy aklyndan azaşýar. Hatda ýurduň patyşasy-da çydam edip bilmän, ýagys suwundan bir bulgur suw içýär we beýlekileriň günü başyna gelýär.

Emma Çyn-Maçynda halkyň belli bir bölegi alymlary, ruhanylary diýseň gowy görüpdirler we olaryň aýdanlaryna hemiše eýeripdirler. Öten-geçen ata-babalaryna hem sylag-hormatlary çäksiz bolupdyr. Olar guraklyk döwründe paýlaryna düşen suwuň bir bölegini ogurladypdyrlar, şeýle-de owurtlany däliredýän ýagyşlar başlangoň, dözmezçilik edip suw diýip gelen goňşygolamlaryna-da ýardam elini uzadypdyrlar. Olar ellerinde ujypsyz suw galyp, tebsiräp ölyänem bolsalar, ýagys suwundan datmandyrlar. Keselläni keselläpdır, öleni ölüpdır. Muňa garamazdan sarsmaz ynançly ol adamlar dogry hasap eden ýollaryndan dänmändirler. Köpleriň oýnatga öwrülip giden ýurdunda az sanly akyllı adamlar bolup galmagyň hötdesinden gelipdirler. Yaňsylanypdyrlar, horlanypdyrlar, harlanypdyrlar, hatda günükärlenipdirler...

Käbirleri: "Köpcülige eýerip, olaram ýagys suwundan içip beýlekilere meñzän bolsadylar, belki has gowy bolardy" diýýärler. Biz bolsa beýle pikirde däl. Çyn-Maçyn ýurduny halas eden şol sarsmaz ynançly gahrymanlardyr. Olar ýagys suwuny içen bolsalar, onda durmuşlary gaýgy-gamsyz geçerdi. Emma olar hem ebedilik bagtyýarlygy, hem Çyn-Maçyny elden gidererlerdi...

Galip ERDEM.

Ýunus Bugra ÝÝLMAZYŇ arhiwinden:

"HAMLE" žurnaly, 01.08.1983-nji ýyl.

Terjime eden: © Has TÜRKMEN.

Ertekiler